

УДК 528.94 : 327(477)«1917/1921»

Картографування міжнародних відносин України у часи української революції (1917-1921)

Ростислав Сосса

д. геогр. н., доцент, зав. кафедри картографії та геопросторового моделювання
e-mail: sossaua@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0335-6067>
Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. Степана Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна

У рамках відзначення 100-річчя подій Української революції розроблено серію історичних довідкових карт «Українська революція. 1917-1921».

Метою даної статті є висвітлення особливостей картографування процесу зародження та становлення національної дипломатичної служби; розкриття стану міжнародних відносин незалежної держави Україна на всіх етапах подій 1917-1921 рр. у серії історичних довідкових карт «Українська революція. 1917-1921»; обґрунтування вибору показників картографування та умовних позначень.

Основний матеріал. Серія складається з чотирьох видань: «Українська Центральна Рада», «Українська Держава (Гетьманат)», «Західно-Українська Народна Республіка» та «Директорія», які охоплюють основні етапи розвитку Української революції. На картах серії відображено різні аспекти революційних подій та національного державотворення – політичні сили, воєнні дії, міжнародні відносини, наука, освіта, культура тощо. За призначенням карти є науково-популярними виданнями для просвітницьких цілей. Крім картографічного матеріалу, вони містять широкий текстовий та ілюстративний матеріал.

У статті висвітлено особливості картографування процесу зародження та становлення національної дипломатичної служби, що реалізовано на картах даної серії. На окремих картах для кожного з чотирьох етапів революції показано стан міжнародних відносин і дипломатії молодої української держави: міжнародні угоди та договори, дипломатичні представництва (посольства, консульства, дипломатичні місії) тощо. Представлено особливості проектування змісту карт міжнародних відносин і дипломатії, обґрунтовано вибір показників картографування та умовних позначень. Тематичне навантаження карт показано на політичних картах Європи та Америки. Картографічний спосіб передачі інформації уможливив відобразити на карті типізацію країн, які на різних картах відповідно до історичної ситуації мають різні виділи. На карті «Українська Держава (Гетьманат)» подано розміщення дипломатичних установ іноземних держав на плані столиці України, що є певним свідченням стабільності Української Держави в калейдоскопі історичних подій Української революції.

Висновки. Таким чином, у серії карт «Українська революція. 1917-1921» відображено становлення української національної дипломатії на всіх етапах Української революції. Картографічні зображення унаочнили інформацію про перші кроки розвитку дипломатичної служби України. На окремих картах для кожного з чотирьох етапів революції показано стан міжнародних відносин і дипломатії молодої української держави. Опрацьовані особливості проектування змісту карт, обґрунтовані показники картографування й умовні позначення можуть бути використані для створення картографічних творів подібної тематики.

Ключові слова: історичні карти, етапи Української революції, картографування міжнародних відносин, серія карт «Українська революція. 1917-1921», політична карта.

Ростислав Сосса

КАРТОГРАФИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ УКРАИНЫ ВО ВРЕМЯ УКРАИНСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ (1917-1921)

В рамках празднования 100-летия событий Украинской революции разработана серия исторических справочных карт «Украинская революция. 1917-1921».

Целью данной статьи является освещение особенностей картографирования процесса зарождения и становления национальной дипломатической службы; раскрытие состояния международных отношений независимого государства Украина на всех этапах событий 1917-1921 гг. в серии исторических справочных карт «Украинская революция. 1917-1921»; обоснование выбора показателей картографирования и условных обозначений.

Основной материал. Серия состоит из четырёх изданий: «Украинская Центральная Рада», «Украинская Держава (Гетманат)», «Западно-Украинская Народная Республика» и «Директория», которые охватывают основные этапы развития Украинской революции. На картах серии отражены различные аспекты революционных событий и национального государства – политические силы, военные действия, международные отношения, наука, образова-

ние, культура и т. п. По назначению карты являются научно-популярными изданиями для просветительских целей. Кроме картографического материала, они содержат широкий текстовой и иллюстративный материал.

В статье освещены особенности картографирования процесса зарождения и становления национальной дипломатической службы, что реализовано на картах данной серии. На отдельных картах для каждого из четырёх этапов революции показано состояние международных отношений и дипломатии молодого украинского государства: международные соглашения и договоры, дипломатические представительства (посольства, консульства, дипломатические миссии) и т. д. Представлены особенности проектирования содержания карт международных отношений и дипломатии, обоснован выбор показателей картографирования и условных обозначений. Тематическая нагрузка карт показана на политических картах Европы и Америки. Картографический способ передачи информации позволил отобразить на карте типизацию стран, которые на разных картах согласно исторической ситуации имеют разные выделы. На карте «Украинская Держава (Гетманат)» дано размещение дипломатических учреждений иностранных государств на плане столицы Украины, что является определённым свидетельством стабильности Украинского Государства в калейдоскопе исторических событий Украинской революции.

Выводы. Таким образом, в серии карт «Украинская революция. 1917-1921» отражено становление украинской национальной дипломатии на всех этапах Украинской революции. Картографические изображения сделали наглядной информацию о первых шагах развития дипломатической службы Украины. На отдельных картах для каждого из четырёх этапов революции показано состояние международных отношений и дипломатии молодого украинского государства. Рассмотренные особенности проектирования содержания карт, обоснованные показатели картографирования и условные обозначения могут быть использованы для создания картографических произведений подобной тематики.

Ключевые слова: исторические карты, этапы Украинской революции, картографирование международных отношений, серия карт «Украинская революция. 1917-1921», политическая карта.

Rostyslav Sossa

MAPPING OF UKRAINE'S INTERNATIONAL RELATIONS DURING THE UKRAINIAN REVOLUTION (1917-1921)

As part of the 100th anniversary celebration of the events of the Ukrainian revolution, a series of historical reference maps «Ukrainian revolution. 1917-1921» have been developed.

The purpose of this article is to highlight the mapping features of origin and formation of the national diplomatic service; disclose the state of international relations of the independent state of Ukraine at all stages of the events in 1917-1921 in a series of historical reference maps «Ukrainian revolution. 1917-1921»; justify the choice of mapping indicators and symbols.

Main material. As part of the events devoted to the Ukrainian revolution's 100th anniversary, a series of historical reference maps «The Ukrainian revolution. 1917-1921» has been developed. The series consists of four editions: «Ukrainian Central Rada», «Ukrainian State (Hetmanate)», «Western Ukrainian People's Republic», and «Directory», covering the main stages of the Ukrainian revolution development. The maps of the series show different aspects of revolutionary events and national state formation - political forces, military action, international relations, science, education, culture, etc. The maps are popular scientific publications for educational purposes. They contain wide textual and illustrative materials in addition to cartographic images.

The article highlights the national diplomatic service's formation and beginning of mapping features, which is implemented on the maps of this series. Individual maps for each of the four stages of the revolution show the international relations and diplomacy status of the young Ukrainian state: international agreements and treaties, diplomatic representation (embassies, consulates, diplomatic missions), and more. The content of international relations and diplomacy maps, their designing features are presented, the mapping indicators and symbols choice is justified. The thematic content of maps is shown on the political maps of Europe and America. The cartographic method of information transfer made it possible to display the typing of countries on the map which have different types according to the historical situation on different maps. The map «Ukrainian State (Hetmanate)» shows the location of foreign diplomatic institutions on the Ukraine capital's plan, which is a certain evidence of the Ukrainian State's stability during the kaleidoscope events of Ukrainian revolution.

Conclusions. Thus, the series of maps «Ukrainian revolution. 1917-1921» reflects the formation of Ukrainian national diplomacy at all stages of the Ukrainian revolution. Cartographic images revealed information about the first steps in the development of the diplomatic service of Ukraine. Separate maps for each of the four stages of the revolution show the state of international relations and diplomacy of the young Ukrainian State. Features of designing the maps content are considered, mapping and symbols indicators used to create cartographic works of such subjects, are substantiated.

Keywords: historical maps, Ukrainian revolution stages, international relations mapping, map series «Ukrainian revolution. 1917-1921», political map.

Вступ. Відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 рр. привернуло увагу багатьох дослідників, насамперед істориків. Численні багатосторонні дослідження присвячені різним етапам революції – Українська Центральна Рада, Українська Держава (Гетьманат), Західно-Українська Народна Республіка, Директорія. Докладно вивчаються всі аспекти революційних подій та національного державотворення – політичні сили, воєнні дії, міжнародні відносини, наука, освіта, культура. Осторонь цієї проблематики не залишилися і картографи.

Вихідні передумови. Історичні події даного періоду досить широко відображені в навчальних шкільних атласах з історії, що було започатковано Ю.І. Лозою [1]. Пізніше карти доби Української революції - «Україна у боротьбі за національну державність (1917-1921 рр.)», «Український національний рух на території колишньої Російської імперії (1917 р.)», «Зовнішньополітична діяльність українських урядів (1917-1921 рр.)» - були розроблені для «Національного атласу України» [2]. Карти, присвячені подіям Української революції, поміщені в довідкових історичних атласах України [3-5]. Серед останніх виділимо карти Ю.І. Лози в «Історичному атласі України» (2015). Проте всі зазначені історичні карти відображали лише окремі найголовніші події Української революції.

100-літній ювілей Української революції зумовив потребу більш глибокого підходу до картографування цієї проблематики та розроблення картографічних творів на якісно новому рівні, що стало можливим завдяки об'єднанню зусиль картографів та істориків, появи нових історичних знань. У зв'язку з малою поінформованістю дорослого населення України про події того періоду, авторський колектив визначив призначення створюваного картографічного продукту: науково-популярне видання для просвітницьких цілей. Тому видання, крім картографічного матеріалу, включають широкий текстовий та ілюстративний матеріали.

З метою комплексного картографічного відтворення цих складних буремних подій розроблено серію історичних довідкових карт «Українська революція. 1917-1921». Вона складається з чотирьох видань: «Українська Центральна Рада» [6], «Українська Держава (Гетьманат)» [7], «Західно-Українська Народна Республіка» [8] та «Директорія» [9], які охоплюють основні етапи розвитку Української революції. Завдяки залученню до проекту провідних науковців з даної проблематики, видання відповідають найновішим здобуткам історичної науки.

Метою статті є визначення особливостей картографування процесу зародження та становлення національної дипломатичної служби й стану міжнародних відносин незалежної держави Україна на всіх етапах буремних подій 1917-1921 рр. у серії історичних довідкових карт «Українська революція.

1917-1921», обґрунтування вибору показників картографування та умовних позначень.

Виклад основного матеріалу. Початок міжнародної дипломатії молодой незалежної держави Українська Народна Республіка висвітлює карта «Міжнародні відносини УНР», коли Берестейський мирний договір дозволив УНР стати суб'єктом європейської та світової геополітики [6]. На карті показано представництво Української Центральної Ради при Тимчасовому уряді Росії у 1917 р. Тоді Українська Центральна Рада не квапилась проголошувати самостійність, і відповідно європейській держави у питанні визнання України упродовж 1917 р. притримувались тактики нейтрального спостереження. Ситуація змінилася після більшовицького перевороту в Петрограді – в Україну поспішили делегації держав Антанти (Англія, Франція, Румунія, Бельгія та ін.) та Четвертного союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Османська імперія та Болгарія), воюючих сторін у Першій світовій війні.

Наприкінці 1917 р. в м. Бересті (Брест-Литовськ – нині Брест, Білорусь) були розпочаті переговори між воюючими сторонами та оголошено перемир'я на Східному фронті. На початку січня 1918 р. до переговорів долучилася делегація УНР на чолі з головою уряду Всеволодом Голубовичем. Затягування процесу переговорів делегацією більшовицької Росії призвело до того, що головним переговорником стала українська делегація. Після проголошення державної незалежності УНР 22 січня 1918 р. сторони переговорів офіційно визнали УНР та її право укладати міжнародні угоди. Тому на карті поруч з містом Берестя дано умовне позначення з розшифруванням у легенді карти «Берестейський мирний договір між Центральними державами та Українською Народною Республікою (9.II.1918 р.), Радянською Росією (3.III.1918 р.)». Іншим умовним позначенням, у вигляді українського національного прапора, показано перші посольства УНР, засновані після Берестейського договору у березні-квітні 1918 р. (Берлін, Відень, Бухарест).

Тематичне навантаження карти показане на політичній карті Європи масштабу 1:30 млн. Картографічний спосіб передачі інформації уможливив відобразити на карті типізацію країн. Способом якісного фону (розфарбуванням) на карті позначені держави Європи у Першій світовій війні, які згруповані у такі виділи:

- Держави Антанти та їхні союзники;
- Держави Четвертного союзу (Центральні держави);
- Колишня Російська імперія, яка до Берестейського мирного договору воювала на стороні Антанти;
- Держави, які виникли внаслідок розпаду Російської імперії;
- Нейтральні держави.

Крім того, різним способом цифрами на карті «Міжнародні відносини УНР» виділені дві групи держав:

– Держави, визнані незалежними Центральними державами та Радянською Росією після Берестейського мирного договору;

– Самопроголошені держави (не визнані або визнані окремими державами).

Карта «Міжнародні відносини Української Держави» показує поступ гетьманської влади у налагодженні політичних і економічних відносин з країнами світу [7]. Дипломатична служба Української Держави досягла значних успіхів. Якщо Центральна Рада мала офіційні дипломатичні відносини лише з Центральними державами, то гетьманський уряд обмінявся посольствами з 12 країнами (Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина, Болгарія, Фінляндія, Швейцарія, Румунія, Більшовицька Росія тощо), визнавши також Всевелике Військо Донське та Кубанську Народну Республіку.

Найтісніші міжнародні відносини Україна мала із союзною після Берестейського мирного договору Німеччиною. Складнішими були відносини з іншим союзником – Австро-Угорщиною, яка не тільки не ратифікувала Берестейський мирний договір, але й домоглася сприяння німецького МЗС у знищенні таємних протоколів до нього. Дуже складними були переговори з Більшовицькою Росією. 12 червня було підписано попередній мирний договір. Проте подальші переговори зайшли у безвихідь, а 8 листопада остаточно були припинені.

На карті «Міжнародні відносини Української Держави» спеціальними умовними значками показані такі міжнародні угоди та договори:

– Економічний договір з Німеччиною та Австро-Угорщиною щодо надання позики для закупівлі продовольства 15.V.1918 р.;

– Прелімінарний (попередній) мирний договір з Радянською Росією 12.VI.1918 р.;

– Договір з Всевеликим Військом Донським щодо взаємовизнання та розмежування кордонів 8.VIII.1918 р.;

– Договір з Грузинською Демократичною Республікою про співробітництво 5.XII.1918 р.

На карті позначені дипломатичні представництва Української Держави. Умовним значком у вигляді українського національного прапора показано посольства та підписано дати їхнього заснування. Позначено посольства в державах Австро-Угорщина (Відень), Болгарія (Софія), Грузія (Тбілісі), Німеччина (Берлін), Османська імперія (Стамбул), Польща (Варшава), Росія (Москва), Румунія (Бухарест), Фінляндія (Гельсінкі), Швейцарія (Берн).

Іншим умовним знаком виділені консульства та дипломатичні місії в державах Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Латвія, Німеччина, Румунія, Франція, Швейцарія, Швеція та особливо численні в Радянській Росії.

Тематичний зміст карти також показаний на політичній карті Європи масштабу 1: 30 млн, на якій відображено держави Європи на завершальній фазі Першої світової війни. Порівняно з попередньою картою періоду Української Центральної Ради при групуванні держав внесено деякі корективи – виділено держави, які після Берестейського мирного договору навесні 1918 р. припинили воєнні дії, ставши економічними союзниками країн Почв'їрного союзу. Також на карті показано зміни політичного устрою, що відбулися з весни до кінця 1918 р. Серед головних змін зазначимо анексію Молдови Румунією, розділення Закавказької Демократичної Федеративної Республіки, зміну назв держав (появились назви Латвія, Радянська Росія) тощо. Політичну ситуацію в Європі на карті доповнюють події, пов'язані із завершенням Першої світової війни (дати виходу (капітуляції) держав Почв'їрного союзу із Першої світової війни; Комп'єнське перемир'я між державами Антанти та Німеччиною; анулювання Радянською Росією Берестейського мирного договору із Центральними державами).

Основна карта «Українська Держава (Гетьманат)» доповнена планом Києва, на якому відображено розміщення органів влади Української Держави, місця проведення з'їздів і зібрань, розміщення закладів культури та освіти, а також посольств і дипломатичних представництв іноземних держав. На плані із зазначенням адрес за сучасними назвами вулиць показано: посольства (Австро-Угорщини, Болгарії, Німеччини, Туреччини) та дипломатичні представництва (Бельгії, Великої Британії, Греції, Грузії, Данії, Італії, Норвегії, Персії, Радянської Росії, Франції, Швейцарії, Швеції).

Зазначимо, що лише на карті «Українська Держава (Гетьманат)» подано розміщення дипломатичних установ іноземних держав на плані столиці України. Це є певним свідченням стабільності Української Держави в калейдоскопі історичних подій Української революції.

Карта «Міжнародні відносини та дипломатія Західно-Української Народної Республіки» показує міжнародну діяльність ЗУНР [8]. Порівняно з попередніми картами міжнародних відносин періодів УЦР і Гетьманату зміст карти передано на двох картах – традиційно на політичній карті Європи масштабу 1: 30 млн і політичній карті Америки масштабу 1: 130 млн.

Насамперед на карті відображено дипломатичні представництва та місії Західно-Української Народної Республіки, серед яких виокремлено:

– посольства та представництва, засновані у листопаді 1918 р. - Українська Народна Республіка (Київ), Австрія (Відень), Угорщина (Будапешт), Чехо-Словаччина (Прага);

– представництва та місії, засновані у 1919-1921 рр. - Бразилія (Ріо-де-Жанейро), Ватикан, Велика Британія (Лондон), Італія (Рим), Канада (Оттава),

Королівство сербів, хорватів і словенців (Белград), Німеччина (Берлін), Румунія (Бухарест), Сполучені Штати Америки (Вашингтон);

– дипломатичні місії на міжнародних конференціях, де обговорювали устрій Галичини - Париж (Франція), Спа (Бельгія), Рига (Латвія), Женева (Швейцарія), Генуя (Італія), Прага (Чехо-Словаччина).

Карта передає політичний устрій Європи після Першої світової війни. Головні зміни на політичній карті були пов'язані з розпадом Російської імперії й Австро-Угорщини. Кольоровим розфарбуванням на карті позначено держави, серед яких:

– держави Антанти та їхні союзники, які на правах переможців вирішували долю повоєнної Європи;

– держави Почвирного союзу (Центральні держави), які зазнали поразки у війні;

– нейтральні держави.

Окремими фонами виділені національні держави, які утворилися внаслідок розпаду імперій після Першої світової війни. Близькими фонами позначені держави, визнані й не визнані Антантою.

На карті позначено місця діяльності Західно-Українського товариства Ліги Націй (22.I.1922 - 15.III.1923) та дипломатичні місії митрополита Андрея Шептицького на підтримку ЗУНР (1921-1923 рр.). Західноукраїнське товариство Ліги націй (створене 22 лютого 1922 р.) виступало важливим урядовим партнером ЗО УНР на міжнародній арені. Основні заходи товариство проводило у Відні, Женеві та Празі. Певні політико-дипломатичні функції на міжнародній арені виконував митрополит Андрей Шептицький, відвідавши 21 грудня 1921 р. президента США Воррена Гардінга.

Карта «*Міжнародні відносини та дипломатія. Керівництво УНР в екзилі*», що вміщена на четвертій, заключній, карті серії «Українська революція. 1917-1921», висвітлює міжнародні відносини Директорії УНР на останньому етапі Української революції, а також перебування українського уряду в екзилі [9]. Географічна основа карти відповідає попередньому виданню – політична карта Америки масштабу 1: 130 млн і політична карта Європи масштабу 1: 30 млн. Кордони держав показані станом на початок 1919 р. з урахуванням фактично зайнятих військами територій.

На карті показано дипломатичні представництва та місії Української Народної Республіки у 1919-1923 рр., а саме:

– посольства - Австрія (Відень), Болгарія (Софія), Грузія (Тбілісі), Естонія (Таллінн), Латвія (Рига), Німеччина (Берлін), Османська імперія (Стамбул), Румунія (Бухарест), Угорщина (Будапешт), Фінляндія (Гельсінкі), Чехословаччина (Прага);

– консульства та дипломатичні місії - Азербайджан (Баку), Аргентина (Буенос-Айрес), Бельгія (Брюссель), Білоруська Народна Республіка (Мінськ), Ватикан, Велика Британія (Лондон), Вірменія (Еривань), Греція (Афіни), Грузія (Батумі, Сухумі), Данія (Копенгаген), Італія (Рим), Королівство сербів, хорватів і словенців (Белград), Литва (Вільнюс), Нідерланди (Гаага), Німеччина (Данціг, Мюнхен), Норвегія (Христианія), Польща (Лодзь), Румунія (Галац, Кишинів, Ясси), Сполучені Штати Америки (Вашингтон), Франція (Париж), Швейцарія (Берн, Женева, Цюріх), Швеція (Стокгольм);

– дипломатична місія УНР на Паризькій мирній конференції (18.I.1919 - 21.I.1920 рр.);

– наради послів і голів дипломатичних місій Директорії УНР (1919-1920 рр.).

Окремим кольоровим фоном виділені країни Америки та Європи, в яких відбувались гастролі Української Республіканської Капели Олександра Кошиця у 1919-1924 рр. Ці гастролі вважали проявленням «культурної дипломатії» української держави. Уперше українська щедрівка зазвучала за кордоном 11 травня 1919 р. в Національному театрі Праги під час гастролей Української Республіканської Капели під орудою видатного диригента О. Кошиця – першої музично-дипломатичної місії України на міжнародній арені.

Окремий блок інформації на карті відведений висвітленню непростої історії перебування керівництва УНР в екзилі упродовж 1920-1992 рр. Спеціальними умовними позначеннями показано:

– місця та роки перебування керівництва УНР в еміграції;

– місця та роки перебування керівництва ЗО УНР в еміграції;

– місця проходження сесій Української Національної Ради в екзилі;

– місце політичного вбивства 25.V.1926 р. Голови Директорії Симона Петлюри більшовицьким агентом С. Шварцбардом.

Висновки. Таким чином, у серії карт «Українська революція. 1917-1921» відображено становлення української національної дипломатії на всіх етапах Української революції. Картографічні зображення унаочнили інформацію про перші кроки розвитку дипломатичної служби України. На окремих картах для кожного із чотирьох етапів революції показано стан міжнародних відносин і дипломатії молодій українській державі.

Опрацьовані особливості проектування змісту карт, обґрунтовані показники картографування й умовні позначення можуть бути використані для створення картографічних творів подібної тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лоца Ю. Система шкільних атласів з історії України / Ю. Лоца // Картографія та історія України: Збірник наукових праць. – Львів: Видавництво М.П. Коць, 2000. – С. 196-201.
2. Національний атлас України. – К.: ДНВП «Картографія», 2007. – 435 с.
3. Атлас історії України / Упорядник Д.В. Ісаєв. – К.: ДНВП «Картографія», 2012. – 152 с.
4. Лоца Ю. Історичний атлас України / Ю. Лоца. – К.: Картографічне видавництво «Мапа», 2015. – 320 с.
5. Вортман Д. Terra Ucrainica. Історичний атлас України і сусідніх земель: від кімерійців до сьогодні / Д. Вортман, Я. Гордієнко, М. Майоров. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. – 224 с.
6. Сосса Р. Українська Центральна Рада / Р. Сосса, В. Грицеляк, О. Кучерук, Ю. Лоца, В. Скальський, Я. Файзулін. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2018. – (Серія карт «Українська революція. 1917-1921»).
7. Сосса Р. Українська Держава (Гетьманат) / Р. Сосса, В. Грицеляк, О. Кучерук, Ю. Лоца, Т. Осташко, Р. Пиріг, В. Скальський. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2018. – (Серія карт «Українська революція. 1917-1921»).
8. Литвин М.Р. Західно-Українська Народна Республіка / М.Р. Литвин, В.П. Грицеляк, Ю.І. Лоца, Р.І. Сосса, І.І. Ровенчак. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. – (Серія карт «Українська революція. 1917-1921»).
9. Сосса Р. Директорія Української Народної Республіки / Р. Сосса, В. Грицеляк, Ю. Лоца. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. – (Серія карт «Українська революція. 1917-1921»).

REFERENCES:

1. Loza, Yu. (2000). Sy'stema shkil'ny'x atlasiv z istoriyi Ukrayiny' [The system of Ukraine's history school atlases]. Kartografiya ta istoriya Ukrayiny': Zbirny'k naukovy'x prac' [Cartography and History of Ukraine: Collection of proceedings]. L'viv: Vy'davny'cztvo M.P. Kocz', 196-201.
2. Nacional'ny'j atlas Ukrayiny' (2007). [The National Atlas of Ukraine]. Ky'yiv: DNVP «Kartografiya», 435.
3. Isayev, D.V., compiler (2012). Atlas istoriyi Ukrayiny' [Atlas of the History of Ukraine]. Ky'yiv: DNVP «Kartografiya», 152.
4. Loza, Yu. (2015). Istory'chny'j atlas Ukrayiny' [Historical Atlas of Ukraine]. Ky'yiv: Kartografichne vy'davny'cztvo «Maпа», 320.
5. Vortman, D., Gordiyenko, Ya., Majorov, M. (2018) Terra Ucrainica. Istory'chny'j atlas Ukrayiny' i susidnix zemel': vid kimerijciv do s'ogodennya [Terra Ucrainica. Historical Atlas of Ukraine and Neighboring Lands: from the Cimmerians till Nowadays]. Xarkiv: Klub simejnogo dozvillya, 224.
6. Sossa, R., Gry'celyak, V., Kucheruk, O., Loza, Yu., Skal's'ky'j, V., Faizulin, Ya. (2018). Ukrayins'ka Central'na Rada [Ukrainian Central Rada]. Ky'yiv: TOV «Ukrayins'ka Kartografichna Grupa» (a series of maps «Ukrainian revolution. 1917-1921»).
7. Sossa, R., Gry'celyak, V., Kucheruk, O., Loza, Yu., Ostashko, T., Py'rig, R., Skal's'ky'j, V. (2018). Ukrayins'ka Derzhava (Get'manat) [Ukrainian State (Hetmanate)]. Ky'yiv: TOV «Ukrayins'ka Kartografichna Grupa» (a series of maps «Ukrainian revolution. 1917-1921»).
8. Ly'tvy'n, M.R., Gry'celyak, V.P., Loza, Yu.I., Sossa, R.I., Rovenchak, I.I. (2019). Zaxidno-Ukrayins'ka Narodna Respublika [Western Ukrainian People's Republic]. Ky'yiv: TOV «Ukrayins'ka Kartografichna Grupa» (a series of maps «Ukrainian revolution. 1917-1921»).
9. Sossa, R., Gry'celyak, V., Loza, Yu. (2019). Dy'rektoriya Ukrayins'koyi Narodnoyi Respubliky' [Directory of the Ukrainian People's Republic]. Ky'yiv: TOV «Ukrayins'ka Kartografichna Grupa» (a series of maps «Ukrainian revolution. 1917-1921»).

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR / СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ

Sossa Rostyslav Ivanovych – Doctor of Sciences, Geography, Associate Professor, Head of Department of Cartography and Geospatial Modelling. Institute of Geodesy. Lviv Polytechnic National University. e-mail: sossaua@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0335-6067>

Сосса Ростислав Иванович – доктор географических наук, доцент, заведующий кафедрой картографии и геопространственного моделирования Института геодезии Национального университета «Львовская политехника». e-mail: sossaua@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0335-6067>